

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
80-000 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl

MEMORIAŁ

General Marii Wittek

PWK

AK KG
Poznań

++

WIERZEJEWSKA Maria
zam. Sobczak

999/WSK

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

ggg / WSK

Wierzejewska Mańa

Zam. Sobczak

I./1. Relacja ✓ K 2,5-1-2

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację ✓ K 1,5-1

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja ✓ K 1,5-1-2

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓ A

VI. Fotografic —

I/1. Relacja:

- Relacja Marii Wienkejskiej zam. Sobczak opr. pnel Marii Kaniętskiej, puyslawe pnel H. Nowicką u r. 1998. Msp (Kalka) orgg. K. 2, s. 1-2.

Pnysta 4. Nowicka
L. de 338 / WSK / 98

WIERCZEJWSKA/SOBCZAK Maria- żołnierz Armii Krajowej

sekretarka szkolna, ur. 17 lipca 1910 r. w Koszowie pow. grodziskim, zmarła w Olsztynie ok. 1980 r. Wyszła za mąż za pracownika naukowego Jęka Sobczaka. Mieli dwoje dzieci: syna Marka ur. w 1952 r i córkę Zofię ur. 1954 r.

Naukę w szkole średniej musiała przerwać z powodu trudnych warunków materialnych w rodzinie. Pracowała w charakterze sekretarki w Seminarium dla Wychowawczyń Przedszkoli w Poznaniu.

W czasie wojny, w październiku 1941 r. Urząd Zatrudnienia przydzielił jej pracę w Niemieckiej Fabryce broń i amunicji - /DWM/ - Deutsche Waffe u. Munition Fabrik. Początkowo pracowała przy montowaniu części, a od stycznia 1942 r. jako pracownik u-mysłowy w Oddziale Plac III.

Jako była członkini organizacji Przystosowanie Wojskowe Kobiet włączyła się do działającej w Poznaniu siatki wywiadowczej Wojskowej Służby Kobiet. Zwerbowała do konspiracji współpracowniczkę tejże fabryki, również członkinię PKK: Marię Aniołę Bobkowską, jej siostrę Irenę Bobkowską oraz Jadwigę Sobczak/Zemę brzuską. Wszystkie zajmowały się zbieraniem danych, dotyczących wyrobionych w fabryce elementów broni. Korzystały również z współpracy zaufanych kolegów. Działalność tę ożywiły z"acznie w marcu i kwietniu 1943 r. Na skutek żądań kuriera Oddziału II-KG AK Stefana Łamaszewskiego ps. "Ryszard". Już 4 maja tegoż roku Gestapo aresztowało M. Wierzejewską i więziło ją najpierw w Domu Żołnierza, a potem w Forcie VII.

Wobec tego, że Gestapo nie było kompetentne do wyrokowania w sprawie czynów popełnionych na szkodę bezpieczeństwa państwa i jego sił zbrojnych, przekazało ją do dyspozycji Trybunału Ludowego w Berlinie. 24-osobową grupę wywiadowczyń WSK przewieziono do więzienia śledczego w Lipsku, gdzie czekały na wyz"aczenie rozprawy sądowej. Śledztwo zakończono pod koniec marca

5/1/2

1945 r. Nasilające się działania wojskowe umożliwiły plany wroga i wszystkie działaczki wielkopolskie zostały oswobodzone przez wojska amerykańskie w dniu 19 kwietnia 1945 r.

W okresie oczekiwania na powrót do kraju M.W. pracowała w Komitecie Polskim w Lipsku, który organizował obozy i transporty dla powracających z obozów koncentracyjnych i robót przymusowych. W sierpniu 1945 r. powróciła do Poznania.

Bibliografia:

OMBZH Poznań. Materiały Śledztwa. Z.O. 2/70

"By nie odeszły w mrok zapomnienia. Udział kobiet polskich w II wojnie światowej". Maria Woźniak, "Działaczki wielkopolskie". Książka i Wiedza, Warszawa 1976.

"Pamiętniki ocalałych" Wspaniałe więźniów hitlerowskich miejsc kaźni w Wielkopolsce. Halina Sarnecka, Gehenna kobiet.

Wydawnictwo Poznańskie 1983.

Maria Kamieniec

II. Materiały uzupełniające relację:

- Akt oskarżenia zob. Teeka probl. 1. 229.
"Rhp. (M. G. 48) - org. K. 1, S. 1.

II/1

Akt oskarżenia nadprokuratora przy Try-
bunale Ludowym w Berlinie dotyczący
Marii Wierzejewskiej, Anieli Bobkowskiej,
Ireny Bobkowskiej, Jędrzei Sobczak, Stanisławy
Skoczyńskiej.

zob. :

Teczka problemowa, 1, 229.

M2 98

IV. Korespondencja:
- 9. IV. 1990 - list Marka Sobczaka do E. 2. Rkp. oryg. K. 1. 1. 1.
s. 1-2.

Syn Wierzejewskiej:

Właściwa Pani!

Chyba 2. IV. 1990

IV/1

Bardzo przepraszam Pani, że tak długo
nie odpowiedziałem ale nie byłem
obecny w kraju. Odpowiedziałem na Pani
pytanie. Mama urodziła się 17 lipca 1910 r.
w Krotosinie pow. Nowy Tomysł /dawnej
Grocholice (Stęp) w jej rodzinnej wsi.

Ojciec urodził się w rodzinie z domu
Gensler. Ojciec był malarzem
w Krotosinie. Po wojnie które zastąpił
ją w Lipsku do pierwszego transportu
pracował w Komitecie Polskim jako
sekretarz. Po powrocie do Poznania
t.j. od dnia 1. VII 1945 dorabiał
bardzo ciężko, ponieważ wiele operacji
ma się niemierny. W styczniu 1946 r.
ze względu na brak możliwości do pracy
matka podjęła pracę w kiosku,
lecz ponieważ jej mąż nie mógł
na siebie złożyć.

Od 1. X. 1946. podjęła pracę w Państwowym
Gimnazjum im. Rezerwistów w Poznaniu
jako sekretarz do dnia 1. VII 1949
który znów mąż nie mógł na

skan robione. W mięsoły czasie IV/2
dużo różni i Toruńskiego Uniwers-
sytetu Robotniczego, TUR⁴

Prace podjęte dopiero w 1963 r. mimo
starego robione w Biuro Opracowań
Technicznych w Olsztynie. W dniu 1 VII 1968
prezenta na rękę i ewentualny.

Te moje są do grudnia 1948 roku
w Poznaniu na Opca mego Janie Sobers-
ka. Dzień Marek nr. 13. 04. 1950

Zofia nr. 9. 04. 1952
Data śmierci 15. 04. 1983 w Olsztynie

Janie nie przypomniałem się wstąpić
w odpowiedni. O ile będą jakieś
jenera niepytanie to proszę o list,
a o ewentualnym systemie Encyklo-
pedii o ile to będzie możliwe
proszę o wiadomości

z wyrazami
szacunku

Marek Soberski.

P.S.

Moim nadzieję że to zdjęcie będzie
dobre

J. 999/WSK

PKK
AK KG,
Poznań

††
WIERZEJEWSKA Maria
zam. Sobczak

v. Nazwiskowe karty informacyjne: 1-

i

J. 999 / WSK

PKK
AK KG
Poznań

++

WIERZĘŃSKA Maria

zam. Sobczak

Dr. Releacja

B. Rojek 2015

++ 1980

PWK

AK KG
Poznań

WIERZEJENSKA

Maria

zam. Sobczak

999/WSK
13

WIERZEJEWSKA Maria

WIERZE JEWSKA Maria

